

ACTIO CATHOLICA

ORSZÁGOS ELNÖKSÉGE

BUDAPEST, FERENCIEK-TERE 7. III. L. I. EM. 8.

Telefon: 185—130 és 185—243.

71

Az Egyház Krisztus gondolata

(Isteni és emberi elem.)

Irta: Bangha Béla S. J.

Általános bevezetés az egész előadássorozathoz

Miért időszerű a felvetett tétel?

Nincs ma a keresztény hittannak egyetlen olyan körülvitatott és annyira támadott tétele, mint az Egyház tana. Amióta a 16. századbeli vallásszakadás egyáltalán félretolta az útból az ősi Egyházat s kijelentette, hogy az igazi kereszténységhez sem pápa, sem pap, sem katolikus Anyaszentegyház nem kell, azóta ezerféle változatban újítták fel ezt a felfogást nemcsak a másvallásúak, hanem még katolikusok is; szinte általánossá lett a tétel, hogy a vallást az Egyháztól el kell különíteni. A vallás szép dolog, a kereszténység isteni dolog, de már amit az Egyház művel, az egész fogalomköre, berendezése, papsága és főpapsága, pápai hatalom és egyházkormányzat, egyházi törvények, egyházközségek, egyházi intézmények, egyházi élet: mind merő emberi találmány, amelyet ám szeressen s gyakoroljon, akinek úgy tetszik, de amely nélkül is meglehet a teljes értékű kereszténység.

Az egyik leggyakoribb ellenvetés, amellyel vallástalan emberek kibújnak a vallási kötelezettségek alól, az, hogy hiszen ők jó keresztények s hiszik az Istent, de nem bírják el a papságot s nem szeretik az Egyházat. Egyikük ezt úgy fejezte ki, hogy legszívesebben a szíve mélyén imádkozik, vagy legfeljebb a csillagos ég alatt, nem a templomban; de ha be is megy a templomba, olyankor szeret bemenni, amikor nincs ott senki; vagy ha van is ott valaki, csak pap ne legyen benne és mise és szertartás ne folyjon az oltárnál.

Újabban főleg azt hangoztatják, hogy ám vigasztalgassa az Egyház a híveket s gyógyítgassa a lelkeket, de már a közéletbe, ifjúság nevelésébe, kultúrába, szociális életbe ne szóljon bele, mert ez „politizáló katolicizmus”. Az Egyház helye a templom s legfeljebb a családi otthon, meg a lelkiismeret, — jó, hogy azt nem

mondják mindjárt: a katakombák! A társadalomban az Egyház ne akarjon tényező lenni!

Ez a *rendkívül elterjedt egyházellenesség* az első tény, amelyből az idei A. C. előadássorozatunk kiindul.

A másik pedig az, hogy ha az A. C. lényegének megfelelően csakugyan világokat akarunk Krisztus gárdájába állítani, ha csakugyan képzett és hasznavehető világi apostolokat akarunk Krisztus országának szolgálatába állítani, akkor valóban égetően szükséges, hogy *vezető katolikusainkat mindenekelőtt az Egyház helyes fogalomkörébe vezessük be alaposan s felképesítsük őket arra, hogy korunknak e legnagyobb eretnekségével, az egyházellenességgel szemben komoly és ellenállóképes hitvédő tudást közvetítsünk nekik.*

A 16. században a luteranizmus és kálvinizmus nyílt zendüléssel bontott zászlót az Egyház ellen. Ma ugyanaz történik, de *katolikus mezben és lappangó* zendülés formájában. Ma nem a protestánsokat szakítják el Krisztus Egyházától, hanem a katolikusokat; az egyházellenes hangulat voltaképpen egyebet nem akar, mint a katolikus tábor titkos *elprotestantizálását, egy új hitújítást és vallásszakadást*, de ezúttal a katolikus falakon belül! Azok az egyházellenes jelszavak, amelyekkel ma katolikus ajkakon is unos-untalan találkozunk, az az egyházellenes viselkedés, cselekvés és életmód, amelybe lépten-nyomon beleütközünk, mind azt mutatja, hogy az ellenfél máris *fájdalmasan nagy eredményeket tekinthet a magáénak a saját köreinkben.* Katolikusaink jókora része máris megingott az igaz katolicizmusban, vagyis: az Egyház szeretetén épülő hithűségben.

Foglalkozzunk tehát mindenekelőtt az *Egyháznak fogalmával* s állapítsuk meg róla, hogy az Egyház magának Krisztusnak gondolata.

Bevezetés az első előadásba.

Kérdezzük mindenekelőtt:

Honnan ez a feltűnő húzódozás az Egyháztól? Honnan sokaknak ez a fenekedő gyűlölete mindennel szemben, ami szervezett hitéletet, egyházfegyelmet, egyházi törvényt, szentségeket, papságot, prédikációt, egyszóval: Egyházat jelent?

Erre a kérdésre két feleletet lehet adni. Kétségtelen, hogy sokakat az Egyház ellen hangol az a körülmény, hogy az Egyház *élő, emberi képviselői*, tehát főleg a papság maga, *nem mindig és nem minden tekintetben áll hivatása magaslatán* vagy legalább is nem tudja kellőleg megszerettetni magát. Istent imádjuk, mert ő tökéletes; Jézus Krisztus előtt szívesen hódolunk, mert benne nincs semmi emberi hiányosság; a papság azonban s általában az egyházi élet külső megnyilatkozásai mind emberek és emberi dolgok s mint ilyenek alá vannak vetve az általános emberi szabály-

nak: a tökéletlenség tragikus törvényének. Még hozzá ezek az emberek és emberi dolgok nem valami fellegekben lakó, távoli valóságok, hanem a *szemünk láttára jelentkeznek*, összeszövődnek az életünkkel, vitákba, még valóságos kellemetlenségekbe is bonyolítanak minket (mondjuk pl. valamely kellemetlen egyházi törvény vagy akár az egyházi adó esetében) s ilyenkor természetesen felgerjed bennünk az indulat ellenük. És ami aztán igazán nagy hiba ilyenkor: nem tudunk eléggé különbséget tenni az Egyházban az *isteni és emberi elem között*, s mert az Egyház emberi képviselőiben sok emberi gyengeséget látunk vagy vélünk látni, azért mindjárt az Egyházat magát is, az isteni intézményt alábecsüljük, meggyűlöljük, kerüljük.

A másik és végeredményben legfőbb oka az Egyházzal szemben való elfogultságnak az, hogy *nem ismerjük eléggé az Egyházat*: annak lényegét, eredetét, rendeltetését, isteni küldetését, igazi értékeit és áldásait. Amit pedig az ember nem ismer eléggé, azt nem is tudja eléggé se szeretni, se becsülni. Innen ered legfőképpen az ellenzékeskedés az Egyházzal szemben.

Ezért fontos, hogy mindenekelőtt az *Egyház fogalmát* lássuk és tartsuk szemünk előtt tisztán és oly világosságban, hogy ingadozó, félrevezetett, helytelenül gondolkodó felebarátainkat is rá tudjuk vezetni az Egyház helyes és tárgyilagos értékelésére.

Ez a jelen előadásnak célja.

Tétel: Mindenekelőtt tehát azt kell tisztáznunk és világosan látnunk, hogy az Egyház magában s eredeti mivoltában tekintve csakugyan nem gyűlöletre, kerülésre és talán megvetésre, hanem ellenkezőleg, legnagyobb tiszteletre és szeretetre méltó intézmény, mert nem emberek alkotása, hanem magának Jézus Krisztusnak műve és elgondolása. *Az Egyház Jézus Krisztus gondolata, kitervelése, alkotása és ajándéka az emberi nem számára.*

Bizonyítás és kifejtés.

I. Az Egyház Jézus Krisztus gondolata, mert Ő *tervezte ki és alapította azt meg.*

Van egy modern fejlődéstörténeti elmélet, amely azt állítja, hogy az Egyház lassankint, bizonyos történeti szükségességek következtében, fokozatos fejlődés útján jött létre. Eleinte semmiféle egyházi szervezet nem volt, az első keresztyének egyszerűen hittek az apostolok tanításának, megkeresztelkedtek s aztán éltek a maguk egyéni, keresztyéni életét, úgy, ahogy tudták. Össze-összejártak ugyan közös istentiszteletre, meghallgatták a szentírási könyvekből való felolvasásokat, közösen imádkoztak, énekeltek, megülték az Úr vacsoráját. De semmiféle szervezeti kötelek nem volt köztük. Nem voltak fellebbvalók és alattvalók, nem volt külön tanító és külön hallgató egyház. Mikor az apostolok egyik a másik után meghaltak, az öregebbek, presbiterek vették át a közös összejöveteleken a rendtartást, de ezeknek semmiféle igazi

joghatóságuk a hívek felett nem volt; nem parancsolhattak semmit, nem hozhattak törvényeket, nem zárhattak ki senkit a gyülekezetből, nem magyarázhatták hitelesen és illetékesen az evangéliumot, lényegében ugyanolyanok voltak, mint a hívek maguk. Legfeljebb a közösség dönthetett bizonyos gyakorlati kérdésekben. Ezt a felfogást tükrözteti többi közt az angol Fisher könyve is (Európa története).

E felfogás szerint aztán lassan egyes kiváló szellemi képességgel és szervező erővel megáldott férfiak valóságos vezetői szerepre küzdöttek fel magukat. Nagy tekintélyük miatt a hívek eltűrték, hogy ezentúl ezek már nemcsak felolvastak: s buzdító beszédeket tartottak, hanem rendelkeztek is, előírásokat, szabályokat, törvényeket állítottak fel, valósággal kormányoztak. Lassankint aztán ezek az emberek püspököknek kezdték magukat nevezni s egy-egy területen kormányzati joghatóságot vettek igénybe; a nép pedig csendesen eltűrte ezt, mert az illetők csakugyan kimagasló egyéniségek voltak. Valamennyi közül aztán a római ilyen „püspök” kezdett kimagaslani valamennyi közt; nem valami törvényes rendelkezés vagy éppen krisztusi rendelet alapján, hanem egyszerűen azért, mert Róma volt a római birodalom középpontja, s az emberek megszokták, hogy ami Rómából jön, az mindig valami felsőbbrendű rendelkezés, azt el kell fogadni. Így alakult ki, kb. 200 vagy 300 évvel Krisztus után a mai katolikus Egyház fogalma.

Ez a magyarázat természetesen kapóra jön mindazoknak, akik az Egyházban s annak középpontjában, a pápaságban kellemtelen, illetéktelen, magukat jogtalanul feltoló, a lelki hatalmat csak bitorló embereket akarnak látni. Kapóra jön mindazoknak, akik nyügnék érzik a papi rendet, az egyházi hierarchiát, a különbségtételt vezetők és alárendeltek, tanító és hallgató egyház közt. Ezek aztán nagy népszerűséget igyekeztek teremteni a vázolt fejlődési elméletnek.

Csak az a kérdés persze, hogy ez az egész elmélet igazságon alapul-e vagy a merész képzelet szüleménye. Márpedig nem kell hosszasan kutatnunk a kereszténység legrégebbi és leghitelesebb, írásos és történeti okmányai közt, hogy teljes biztonsággal megállapíthassuk: ez az egész fejlődési elmélet elejétől végig *tiszta merő koholmány*, egy fantasztikusan kitalált mese, amelynek nemhogy semmi, de semmi tárgyi alapja nincsen, hanem ellenkezőleg: nyilvánvalóan *beleütközik a teljesen biztos történeti tényekbe*.

Fejlődés igenis volt az Egyházban mindig, amint van minden dologban. Itt is lassan, fokozatosan alakultak ki azok a gondolatok s erők, amelyeket a kereszténység Alkotója és Alapítója beléje fektetett. Azonban ez a fejlődés nem *semmiből*, nem a *véletlenből*, nem történeti erők esetleges játékából s legkevésbé *számító*,

ravasz, nagyravágyó emberek önző hatalmi versengéséből eredt, hanem annak egész magva és minden lényeges jegye megvolt már a legelső kezdetben, az apostoloknak és magának Jézus Krisztusnak intézkedéseiben.

Ez az a tétel, amelyet ma minden művelt katolikusnak nemcsak világosan ismernie, hanem bizonyítani is kell tudnia, más-kép nem tudja Egyházának legfőbb létalapjait megvédeni a modern támadások ellenében.

Honnan tudjuk tehát, hogy az Egyház nem merő véletlen fejlődés eredménye? Onnan, hogy az evangéliumok s az ősegyház valamennyi történeti tanúsága szerint az Egyház igenis minden lényeges vonásában *készen került ki magának Jézus Krisztusnak gondolataiból, elrendeléseiből, intézkedéseiből.*

Magá az „Egyház” szó, ne feledjük el: jézusi eredetű. Ezt a szót ebben az értelemben Ő előtte nem használta soha senki. Ő az, aki kétszer is használja azt, amikor először is azt mondja Péternek: „Terád, mint köszálra építem Egyházamat!”, s másodszor amikor azt mondja, hogy viták esetében legfőbb fokon fellebbezzünk az Egyházhoz s „Aki az Egyházra sem hallgat, azt tekintsük pogánynak és vámosnak”, vagyis olyannak, akivel keresztény ember többé szóba sem áll. Ezek a helyek megtalálhatók Szent Máté evangéliumában; egyik a 16., másik a 18. részben.

De nemcsak az Egyház neve, a szó maga ered Jézustól, hanem annak *minden lényeges fogalmi jegye is.* Mert ugyan mit értünk Egyházon? Nyilván egy vallási szervezetet, amelyben bizonyos közös tanok hitét valló s ugyanazon cél felé közös törekvéssel törekvő emberek foglalnak helyet. Akart-e Jézus ilyen szervezetet? Kétségtelenül akart. Mert híveinek sohasem mondta azt: mindegyitek éljen úgy, imádkozzék úgy, áldozzon úgy, kövesse az én tanításaimat úgy, ahogy neki egyénileg jónak látszik; mindegyitek igyekezzék a maga elgondolásai és ízlése szerint istenfélő életet élni; hanem e helyett azt mondja, hogy az Ő hívei egy „országot” tesznek ki, amelyet Ő „mennyei országnak” (mennyei országának) nevez, vagy pedig Isten országának is; amelyet Ő családdhoz, háztartáshoz, fához, szőlőkerthez stb. hasonlít, szóval mindig valami szerves, egységes dologhoz. Egyszóval: Ő azt akarta, hogy hívei ne csak egyénileg kövessék Őt, hanem *társaságba tömörüljenek*, egybe szervezkedjenek, egyetlen nagy, családi közösségben szolgálják Őt s teljesítsék parancsait.

II. Mi több, Jézus Krisztus Egyházának, a vallási társaságnak, amelyet Ő Egyháznak nevezett, nagyon határozott *szervezeti formákat* is adott. Vagyis: nem bízta rá a hívekre, hogy majd a kedvük szerint alkossanak egyházi szervezetet vagy alkotmányt; hanem annak *minden lényeges pontját Ő maga írta körül s készen hagyta ránk, emberekre.*

Nevezetesen kétségtelenül úgy alkotta meg Egyházának szervezetét, hogy abban legyenek *vezetők* és legyenek *vezetettek*;

vagyis legyenek tanító, kormányzó, szentségosztó szervek és legyenek hívek, akik ezeket a kegyelmi adományokat hű és engedelmes lélekkel fogadják. Ezért rendelt már Ő maga apostolokat s adott ezeknek igen messze kiterjedő lelki felhatalmazásokat, mindig azzal a magától értetődő meghagyással, hogy az ő hivataluk majd szálljon utódról-utódra, aminthogy az Egyház maga sem csak az apostolok élete tartamára létesült, hanem ahogy maga Jézus kifejezetten hangoztatja, „világ végezetéig”. Tehát világ végezetéig fenn kell maradniok azoknak az alkotmányos formáknak is, amelyeket Jézus Egyházának már életében adott. Az apostolok halálával nem szűnhetett meg az Egyház alkotmánya sem, máskülönben megszűnt volna az Egyház maga s annak Jézustól eredő szervezeti formája; tehát nem szűnhetett meg az apostoli lélekkormányzó hatalom sem, hanem annak át kellett származnia az apostolok által kiszemelt és felszentelt egyénekre.

Miben állt az apostoloknak ez a hatalma?

Főképp három dologban: 1. Jézus rájuk bízta az Ő *tanításának hiteles és törvényes hirdetését* az összes népek közt és valamennyi ember számára. „Elmenvén tanítsatok minden nemzetet!” A híveknek pedig köteleességükké teszi az apostoli tanítás meghallgatását és követését. „Aki (a ti tanításokra) hisz és megkeresztelkedik, üdvözüli; aki pedig nem hisz, elkárhozik”, mondja. Előre lehetett látni, hogy Jézus tanítása körül az évszázadok és évezredek folyamán lesznek majd széthúzások, félremagyarázások, mellébeszélések. Hogy tehát az igazságot a tévedéstől mindig meg lehessen különböztetni, hogy ne minden eszementséget lehessen Jézus igazi tanítása gyanánt hirdetni, azért Jézus a hivatalos tanítást az apostoli hivatalhoz köti. S valóban az apostolok úgy is léptek fel mindenütt, úgy tanítottak, mint akik nem a maguk tudományából, nem a maguk kedvtelése szerint, hanem isteni küldetés és felhatalmazás alapján s a Szentlélek különös örökődése mellett hirdetik a krisztusi igazságot.

2. A másik apostoli felhatalmazás: a *szentségek osztása*, vagyis a megszentelő hatalom. Az apostoloknak hagyta meg Jézus, hogy kereszteljenek; csak az apostoloknak adta meg a bűnbocsátás hatalmát; csak az apostoloknak az Oltáriszentség létesítését; csak az apostoloknak adta meg a betegek felett való imádkozás és olajjal megkenés olyan hatalmát, amelyhez a bűnök maradványainak elengedése van kötve. Ezekben a felhatalmazásokban tehát nem a hívek összessége részesült, hanem csakis az apostolok, valamint természetesen a törvényes utódok.

3. Végül az apostolokra bízta Jézus az *egyházkormányzat hatalmát*, vagyis azt a fennhatóságot, amelynél fogva a híveket lelkiismeretben kötelező egyházi törvények vagy intézkedések által kormányozhatja. Ez az értelme a „kulcsok hatalmának”, amelyet Jézus ünnepélyesen Péterre ruház és amely szónak az

egész ókori nyelvhasználat szerint az az értelme, hogy aki a kulcsokat megkapja, az a király, az a törvényhozó, az a legfőbb bíró valamely városban, államban, testületben. De ez az értelme annak a másik rendelkezésnek is, amellyel az Úr Jézus Pétert egész Egyháza legfőbb vezetőjéül, pásztorául rendeli, e szavakkal: Legeltesd az én juhaimat és bárányaimat! Ebben a lélekkormányzó hatalomban részesek azonban a többi apostolok is, hiszen azoknak is az a hivatásuk, hogy ne csak tanítsanak s kereszteljenek, bűnöket megbocsássanak, vagy az eucharisztikus áldozatot bemutassák, hanem az is, hogy a híveket igazgassák, vezessék, kormányozzák.

Ha mindez igaz s ha Jézus nemcsak néhány évre vagy évtizedre való Egyházat akart létesíteni, hanem „világ végezetéig” valót, akkor nincs tehát igazuk azoknak, akik az Egyházat merő véletlen történeti fejlődés eredményének tartják, vagy a papságot s főleg a pápaságot csak az emberi nagyravágyás és politikai ügyeskedésre szeretnék visszavezetni. Nincs igazuk, mert minden szavuk beleütközik Jézus Krisztus világos rendelkezésébe, valamint az apostolok tanaiba, akik pedig Jézustól vették felhatalmazásukat s tudniok kellett, milyen értelemben tette meg őket Jézus az Egyház vezéreivé; beleütközik az ősegyház egész történetébe.

Mert tudnunk kell, hogy az ősegyházban nyoma sincs semminemű lassú és lényeges dolgokat csak később kitaláló fejlődésnek! Hanem minden lényeges szervezeti forma, *mindjárt elejétől fogva, történetileg teljes tisztaságban áll előttünk.* Az ősegyházban, az apostolok korában éppúgy, mint közvetlenül utódaik idején, mindenütt ott működnek az Egyház vezetői, a hierarchia, a püspökök, papok és diákonusok. Mindenütt ők rendelkeznek, ők kormányoznak, ők szolgáztatják a szentségeket. És sehol ez ellen egyetlen hívőnek nem jutott eszébe remonstrálni; egyetlenegy esetet sem említ az ősegyház történelme, hogy valaki ez ellen felszólt volna, vagy azt mondta volna, hogy hiszen Jézus Krisztus semmiféle lelki hatalmat és egyházi szervezetet a hívei számára nem rendelt!

Az „Egyház nélküli őskereszténység”, vagy a „szervezeti formák nélkül élő ősegyház” fogalma tehát *valóságos faból vas-karika.* Eppen olyan, mintha azt mondanám, hogy Szent István korában Magyarország még nem volt rendezett, szerves ország, nem voltak törvényei, mindenki azt tehette, amit akart. Ilyen vakmerőségeket éppenséggel lehet állítani, de *bizonyítani*, számot adni róla, komolyan helytállni érte nem lehet.

III. Ezzel együtt adva van az is, hogy bizony az *emberi elemet*, az emberi elemnek *minden gyengeségét, tökéletlenségét, esendőségét bizony maga Jézus Krisztus vetette bele Egyházának elgondolásába.* Ő maga akarta, hogy az Egyházban az *isteni elem* és az *emberi elem* találkozzék, ami annyit is jelent: állandó küzdelemben álljon egymással. Ő akarta, vagy megengedte, hogy az

emberi gyarlóság az egyházi életből se hiányozzék, s a hívek mégis az Ő rendelését, Isten ajándékát, lelkük legfőbb eligazítóját lásák az Anyaszentegyházban.

Hogyan lehetséges ez? Mi lehetett ezzel az Úr Jézusnak a szándéka? Miért nem gondoskodott róla akár csodálatos úton is, hogy Egyházának még emberi részében se legyen más, mint ragyogó fényesség, tisztaság, természetfölöttiség és mennyiség?

1. Az első felelet e kérdésre nem lehet vitás: Jézus *próbára akarta* tenni hitünket és Őhöz való hűség szerete-tünket azzal, hogy meghagyja az Egyházban az emberi elemeket is a maguk teljes gyarlóságával és ki-kiütköző fogyatékos-ságával együtt. *Próbára akart* tenni minket, hogy ne csak akkor ragaszkodjunk hozzá, ha Ő maga, az Ő végtelen isteni fölségével és szépségével tanít, parancsol vagy tilt valamit, hanem akkor is, amikor ezt *gyarló emberek által teszi*.

Vajjon nem tett-e így földi életében is, amikor istenségét elrejtette s egyszerű emberként járt-kelt köztünk? Vajjon nem dicsérte-e meg azokat, akik bár nem látták istenségének fényét, mégis hittek Benne s hittek az Ő istenségében? „Mert láttál, Tamás, hittél”; mondta a feltámadott Jézus az előtte leboruló Tamás apostolnak és hozzátette: „Boldogok, akik *nem látnak s mégis hisznek*.” Az Egyházzal is ezt mondhatjuk: Boldogok, akik az Egyházban *nem látják ugyan szemükkel* Krisztust magát, Krisztus tökéletes szépségét s gondoskodását, hanem *gyarló embereket látnak*, papokat, akiknek megvannak a maguk hibáik s emberi fogyatkozásaik, néha több is mint jó volna; látnak szegényes templomokat, nem mindig klasszikus pontossággal végzett egyházi szertartásokat, nem mindig raffaeli magaslaton álló templomi festményeket, zászlókat, szobrokat; látnak egyházi intézkedéseket, amelyeket hajlandók emberi nagyra-vágyásra, gögre, papi uralomvágyra, világi-as, politikai célzatosságra magyarázni. És *mégis hisznek*: hiszik, hogy e gyengeségek s emberi tökéletlenségek *mögött és felett ott lebeg Krisztus* és áldólag terjeszti ki kezét azokra, akik Egyházát mindezek ellenére szeretik s az általa rendelt Egyházban látják az utat, amely lelküket Őhöz vezet!

Amint erény és érdem volt a földön járó Jézusban hini, bárha az emberek nem látták az Ő isteni szépségét, éppúgy erény és érdem Jézus szemében, ha Egyházát szeretjük, bárha emberi elemet s így foltokat is találunk rajta.

2. Mi több: az emberi elem gyengeségei az Egyházban egyenesen *arra serkentenek minden hívőt*, hogy a maga részéről is, amennyire csak lehet, *iparkodják eltüntetni e foltokat* s iparkodják mindig szebbé és szeplőtelenebbé varázsolni az Egyház képét az emberek szemében. A papoknak és püspököknek ez kell, hogy legfőbb gondjuk legyen; ezt szolgálja a főpásztori kormányzat és gondoskodás, az Egyházi törvénykönyv nagy része, az egyház-

fegyelemnek minden rendelkezése. De még a *világiaknak is van e tekintetben jelentős hivatásuk*. Nem ugyan hatalmi szóval, mert az nem illeti meg őket az Egyházban, de annál inkább *jó példájukkal, viselkedésükkel, közreműködésükkel*, nekik is állandóan dolgozni kell azon, hogy az Egyház arculata mindig szebb legyen és mindig ragyogóbb fényben tündököljék.

Hiszen nemcsak a papságon múlik az Egyház virágzása, hanem a híveken is; nemcsak a papság van hivatva a maga példájával és buzgólkodásával az Egyház fényét, tekintélyét, népszerűségét emelni a társadalomban, hanem ugyanerre van hivatva a maga módján a világi hívő is. *Minél több jellemes katolikus, minél több emberileg is kiváló hívő, minél több talpig becsületes katolikus hazafi, állampolgár, tisztviselő, orvos, mérnök, jogász, bíró, közigazgatási tisztviselő*, minél több Krisztust szerető *családapa és családanya, fiatalember s leány*: annál nagyobb az egész Egyház tekintélye és vonzó hatása a világra.

Sőt a világi hívek buzgósága bizonyos fokig még a papi hivatásban esetleg meggyengültebb papoknak is sokszor *hatalmas ösztönzésül szolgál* a jóra. Hányszor van az, hogy a buzgó világi hívek maguk *szinte magukkal ragadják a jobbra és tökéletesebbre*, fejlett A. C.-életre, több templomi díszre és áhítatra, több szeretetre és szegénygondozásra még azt a papot is, akit talán a fáradtság, az élet csalódásai vagy hasonló körülmények elkedvetlenítették s aki már-már eldobta kezéből a gyeplőt! Ilyenképen bizony a világi katolikusoknak is gondviselészerű szerepük lehet az Egyházban az emberi elem gyarlóságainak leküzdése terén.

Ime, ez lebeghetett Krisztus Urunk szeme előtt, amikor *nem csodálatos úton* akart gondoskodni Egyházának szépségéről, hanem nagy fokban az *emberekre hagyta*, hogy ők maguk is, a maguk becsületes, apostoli igyekezetével segítsenek az isteni kegyelmet diadalra vinni az Egyházban. Ha aztán *nem teszik* ezt, ha papok és világiak lemaradnak e fölséges feladat teljesítése terén, akkor bizony előáll a pangás, a szegényletes lesüllyedés, a hitéleti megdermedés egy-egy helyen, az Egyház népszerűtlensége, a vallás ellenségeinek felülkerekedése és maguknak a katolikusoknak lényegében katolikusellenes és egyházellenes elpártolása: egy újszerű protestantizmus a katolikus Egyházon belül!

Mily fontos feladatok várnak tehát itt mindnyájunkra!

Következtetések:

Mi segít itt? Csak két dolog: 1. a papság becsületes helyzetállása és 2. a világi hívek apostoli felsorakozása az Egyház mellett!

A papságnak rá kell ébrednie, hogy mindig szent és fontos volt a hivatása, de főképp szent és fontos *ma*, amikor egy újfajta egyházforradalom terjed a hívek között: az egyházellenes ke-

reszténység jelszava. De a *világi híveknek* is rá kell ébredniök a tudatra: hogy a helyzet jobbrafordulásában rájuk lényeges rész vár. Kétféle értelemben is:

a) *Viselkedésükkel*, példájukkal, ragyogó egyéniségükkel tiszteletet, becsületet és rokonérzést kell szerezniök a katolikus név s a katolikus Egyház számára.

b) *Részt kell venniök a direkt felvilágosító hadjáratban* azok között az emberek között, akiket megejtett ez a modern tévely, akik gondolkodás nélkül szajkózzák az Egyház ellenségeinek jelszavait. Ott kell lenniök mindenütt, ahol felvilágosító szóra van szükség s nem szabad fukarkodniok a helyreigazítással, az Egyház mellett való bátor kiállással, annak nyílt hangoztatásával, hogy nem igaz kereszténység az, amely az Egyházat, Jézus e gondolatát nem becsüli. Persze ehhez nemcsak bátorság kell, hanem tudás is, az idevágó hitvédelmi ismeretek megszerzése és birtoka.

Befejezés:

Mit mondanánk ahhoz a magyar emberhez, aki előtt minden szószátyár, minden jöttment ember *nyíltan ócsárolhatná Magyarországot* s aki egy szóval sem lépne közbe, sőt talán maga is sunyin és gyáván segítene a saját hazáját becsmérlni? Mit mondanánk olyan honpolgárhoz, aki azt mondaná: én jó magyar ember vagyok, de Magyarországot a világ leghitványabb népének tartom, történelmét csupa szennynek, irodalmát szégyenletesnek, nemzeti célkitűzéseit hóbortnak? Ugyebár az ilyen embert *joggal illetné a nemzetgyalázás, sőt nemzetárulás vádja* s ezzel együtt minden becsületese hazafi megvetése.

De hát vajjon *Jézus Krisztus országa*, ez a felsőbb és láthatatlan haza, a természetfölötti és lelki birodalom, amelyhez isteni adomány folytán tartozunk, *nem éppoly szent-e, mint földi hazánk?* Vajjon Jézus Krisztus országát, a katolikus Egyházat szabad-e a saját polgárainak lenézni, leszólni, gyáván elárulni, pellengrére állítani, az ellenségeivel versenyt gyalázni?

Hogyan van az, hogy ennek a cselekvésmódnak a szégyenletes, árulói jellegére mi mégcsak *rá sem ébredünk?* Hogy az ilyesmit *nem szégyeljük*, az ilyent magunk közt *meg nem bélyegezzük*, magunk közül *ki nem üldözzük?* Nem hihetetlen megtévelyedés-e ez? Nem gyávaság-e, ha az ilyen gyalázatot 24 óráig is megtűrjük? Ha egy pogány vagy egy mohamedán nyilatkozik rosszul a mi Egyházunkról, vagy akár egy protestáns vagy görögkeleti: nem szép tőle, de elvégre — megértjük! Hiszen nem az ő egyháza, nem az ő lelki hazája, nem az ő természetfölötti országa! Azonban, ha egy *katolikus* is állandóan a krisztusi *Egyház* ellen beszél, ha pápát, püspököket, papokat ócsárol, ha gúnyolja a saját Egyházának törvényeit, tanait, szertartásait, szentségeit: nem érdemli-e meg az ilyen ember, hogy *árulónak és pártütőnek bélyegezzük?*

S nem érdemeljük-e meg e szörnyű jelzőket magunk is, ha ilyen viselkedésre képesek vagyunk

A nagy katolikus francia írónak, Veuillot (ejtsd: Vöjjó) Lajosnak egyszer szemére vetették, hogy túlságosan harcias az Egyház védelmében. Azt felelte erre: „Ha előttem az anyámat vagy a nővéremet bolondketrecbe zárnák, arcul ütnék, gyaláznák és becsmérelnék: nem érdemelném-e meg a gyáva fickó nevét, ha mindehhez némán hallgatnék?”

Veuillot Lajosnak ez a talpraesett mondása nem érint-e sokakat közülünk keserű vádként?

Ime, a teendők széles mezeje! Egy megtévedt, árulásba hullott, *saját Egyházát támadó katolikus társadalmat kell vakságából kigyógyítanunk*, több önérzetre, krisztusi öntudatra s *becsület-érzésre tanítanunk!*

Ki mondhatná, hogy ezen a roppant széles munkatéren számára nem nyílik nap-nap mellett tennivaló elég?

II.

Az Egyház Krisztus gondolata

(Isteni és emberi elem)

Irtta: Schnattner Szigfrid O. S. B.

Élénken emlékezünk még mindnyájan arra a másfél év előtti szomorú időre, amikor Európában újra kitört a háború, és a béke helyébe a nyugtalanság, a szeretet helyébe a gyűlölet lépett. Országok tűntek el a föld színéről, beton-határok dőltek le és trónok dőltek össze. Azóta is alig beszélünk másról, mint a háborúról, ujságjaink tele vannak az elért hadi eredményekkel, térképeken követjük a diadalmas hadseregek előnyomulását.

Emlékezünk erre a rég nem tapasztalt borzasztó időjárásra. Alig mult el a szokatlanul kegyetlen tél, jöttek az árvizek, utána a folytonos esőzés, és hányszor szembe kellett szállnunk az elemek hatalmával. Alig volt tavasz, szinte kimaradt a búzaérlelő nyár, vigasztalan volt az ősz és egyszerre belefutottunk a télbe. Volt-e másról szó nap-nap után a falunkban, mint arról, hogy mi lesz az idővel? Mikor fog változni, mikor lesz meleg, mikor jön a kánikula, mikor édesül és ízesül a szőlő, mi lesz a sáros sarkúval?

Nagy kérdés a háború, sok beszéd esett az időjárásról, talán soha annyi, mint napjainkban.

A mai ember az Egyházzal.

De elhíhetjük, hogy mindez csak csekélység, csak merő semiség, egy parányi töredék ahhoz képest, amennyit beszélnek és beszéltek az emberek az Egyházzal. Nálunk is, másutt is, sőt mindenfelé az egész világban. Hozzá szólnak tudósok és tudatlanok, jók és rosszak, vitatkoznak, csatároznak, támadnak és védenek. Az embernek sokszor az a gondolata, hogy mi is úgy vagyunk az Egyházzal, mint volt egy nagy angol bölcselelő, gondolkodó. (Ches-terton.) Ez az okos és művelt ember mindenképen szeretne volna megismerni az Egyház igazi arculatát, izgatta a kérdés, mi is az az Egyház? Nem kímélt időt és fáradságot, könyvtárakat olvasott végig, csakhogy eljusson az Egyház igazi megismerésére. Egyfelől

rájött, hogy az Egyház a leggonoszabb intézmény, amit emberi elme valaha kitalált, másrésről megtudta, hogy az Egyház oly áldásos alkotás, hogy ha nem volna, hát ki kellene találni. Egyrésről eljutott arra a pontra, ahol tudomására jutott, hogy az Egyház maga a megtestesült jóság és szeretet, másrésről úgy látta, hogy nincs elég bot a földön, amit el kellene törni az Egyház hátán. Szemére vetették az Egyháznak, hogy főpapjai selyembe, bíborba öltözködnek, Jézus aranykeresztjével ékeskednek, de ugyanakkor felrötták neki, hogy szigorú kolostorba zárja a barátokat, ahol sanyarognak, lemondanak minden világi élvezetről és minden díszük a durva darócruha — Krisztusért.

A nagy angol tudós azt írja, hogy úgy járt, mint az az ember, akinek sokat beszélnek egy ismeretlenről, akit azonban soha nem sikerült neki látnia. Egyik azt állítja róla, hogy sovány, a másik azt mondja, hogy kövér, egyik úgy véli, hogy hirtelen szőke, a másik szerint dióbarna, egyiknek úgy tetszik, hogy túlságosan alacsony termetű, a másik szerint bántóan magas. Mi az igazság? Ki tud itt eligazodni, ki látja helyesen és igazán a dolgokat, kinek lehet igaza?

A katolikus élet középpontjának ebben az évben ismét az lesz a kitűzött célja, hogy igazán, helyesen és mégjobban megismertesse velünk az Egyházat. Annak alkotását, szervezetét, feladatát, rendeltetését, elénk állítsa jóságát és mindent átfogó, bennünket körülölelő nagy szeretetét.

Azt mondom, be kell iratkoznunk az Anyaszentegyház iskolájába, hisz tanítványai, sőt gyermekei, alattvalói, tagjai vagyunk. Iskolába járunk és hallgatjuk azokat, akik az igazság lelkével eltelve beszélnek nekünk a nagy Ismeretlenről, akit sokan nem ismernek, és mivel nem ismerik, nem is szeretik.

Tudok egy tanítóról, akinek néhanapján az a gondolata támadt, hogy most nem felelteti és kérdezteti a gyermekeket az iskolában, hanem vegyen minden diák elő egy papírt, fogjon ceruzát és írja le a leckét. Ő majd átnézi és megállapítja, elkészültek-e a feladott anyaggal, tudják-e a leckét. Mi lenne, ha én most azt mondanám, hogy akik szavaimat hallgatják vagy írásban olvasásuk, fogjanak egy darabka papírt, írót és írják le, mit tudnak ők az Egyházzal, mi nekik az Egyház, mi is az a sokat emlegetett Egyház? De sok zavaros fogalom, sok összevisszaság és mily mérhetetlenül sok tévedés kerülne az asztalomra és lenne egy csomó papírdarab, amelyen egy betű sem állna, elárulva, hogy gazdája semmit sem tud az Egyházzal. Tanítványok vagyunk és nem ismerjük a Mestert. Gyermekek vagyunk és nem ismerjük az Édesanyánkat; alattvalók vagyunk és sejtelmünk sincs, ki a mi Felsőbbségünk; tagjai vagyunk egy testületnek, aminek homályosan tudjuk célját, rendeltetését, nem ismerjük kötelezettségeinket és jogainkat; iskolába járunk és rossz tanulók vagyunk. Szomorú dolog és ezen kellene segítenünk. Hisz annyi jóakarátú, becsületes

és törekvő, tanulni vágyó és értelmes ember van a falunkban, hogy ez az iskola zsúfolt hallgatóságra számíthat. És nemcsak hallgatunk és csendesen elpihenünk itt, hanem magunkba szívjuk, eltelünk a hallott igazságokkal és az iskola falain kívül azt szétsugározzuk.

Tudunk Budapesten a lakihegyi leadó-állomásról. Egy országra szórja szét a sugarait, a hanghullámokat, amelyeket mi a rádiókészülékkel felfogunk és hallgatunk. Mi csupán annyit akarunk, hogy akik beiratkoznak ebbe az iskolába, legalább csak egy faluban, a mi községünkben sugározzák szét az igazságot. Mennyi embernek tisztázódik hamis fogalma, mennyi sötétséget verünk szét. Mi ez más, mint apostolkodás, amelyről tavaly annyit hallottunk.

A mi előadásainknak célja kezdettől fogva az volt, hogy jól képzett és használható világiakat állítson Krisztus gárdájába, mennyire fontos tehát, hogy felszereltesse nek a harci eszközökkel, megfelelhessenek a támadóknak és bátran szembeszállhassanak azokkal, akik rosszakarattal vagy tudatlansággal támadják Krisztus igaz Egyházát.

A vallás és az Egyház.

Nem is kell messze mennünk, talán közöttünk is akadnak, akik vallásosnak mondják magukat és azt mondják, hogy a vallást el kell különíteni, választani az Egyháztól. Mi a vallás? Az embernek a viszonya az Istenhez. Mi az Egyház? A földön élő katolikus keresztényeknek Isten akarata szerint elrendezett társasága. Hát hogyan lehet elválasztani e kettőt? Egy társaság, amely magát katolikus kereszténynek vallja és semmi köze Krisztus helytartójához? Fejetlen össze-visszaság lenne az egész, ahol mindenki ön maga rendezi és állapítja meg viszonyát az Istenhez. Ezért furcsa az állítás, hogy ő jó keresztény, jó vallásos ember, de nem kell neki az Egyház és nem kell neki a papság: mindez kötöttség. Talán ő úgy szeretne menni a templomba, ha nincsen ott pap, ne legyen szentmise, vagy szertartás. Ijesztő tudatlanság és nyílt elismerése annak, hogy nem tudja Krisztus szándékát, fogalma sincs Jézus akaratáról, sejtelve sincs az egész evangéliumról. Ez éppen olyan, mintha valaki azt mondaná, legyen falu és közös település, de nem kell bíró, nem kell jegyző, majd minden szépen elmegy magától, felesleges minden rendelkezés, hagyjuk a dolgokat maguktól folyni. Jó, hogy azt nem mondják, hogy nem kell család, csak éljünk össze-vissza szabadon, hagyjuk meg a szabadságot és kerüljünk minden kötöttséget.

Mi ez más, mint egyházellenes és így katolikusellenes viselkedés, lázadó beszéd, és arra mutat, hogy ezek már rég megingottak a Krisztus iránti hűségükben. Jelszavak ezek, amelyeket fel-

kapnak és felelőtlenül ismételnék, s közben észrevétlenül eltántorodnak Istentől, aki mellett még ajkukkal pedig kitartanak.

Ne leplezzük, hogy ez milyen fájdalmas sebe szent vallásunknak, a seb üszkösödik, terjed és mérgezi az egészséges tagokat. Divatos dolog lesz gyűlölni egyházi szabályokat, törvényeket, szervezettséget, szentségeket, prédikációt, papságot, egyszóval és gyűjtőfogalommal: korszerű dolog utálni magát az Egyházat. Hozzájárul, hogy a papságot tekintik az Egyháznak, a kettő szabadon felcserélhető, ha egyiket ütöm, a sebek a másiknak is fájnak. És tervszerű munkával, kimondottan ellenséges indulattal rontanak a papokra, gondolva, hogy így az Egyház tekintélyét és népszerűségét is sikerül teljességgel lerontani. Valljuk meg, hogy tervszerűségükben okosan járnak el, ha az Egyházat akarják szétzúlleszteni, mindenekelőtt útálatossá kell tenni annak tisztikarát, nagyszerűen szervezett hadseregét, s közben tudatlanul is tudják az Írást: Megverem a pásztort és elszélednek a juhok. (Mt. 26, 31.) Ők tisztában vannak azzal, hogy papság nélkül nincs Egyház, s megint oda jutunk, hogy elárulják, mennyire nincsenek birtokában az Egyház helyes és igaz fogalmának. Nem is kutatják, honnét ered az Egyház, ki adott neki létjogosultságot, alkothat-e szabályokat, adhat-e törvényeket.

Kérdezzük tehát, mi az Egyház, amelyet egyfelől annyira szidnak és esztelenül gyűlölnék, másfelől annyira magasztalnak és rajongva szeretnek?

Az Egyház Krisztus gondolata, az Egyház Jézus alkotása, az Egyház az Isten ajándéka az emberiségnek.

a) *Az Egyház Krisztus gondolata.*

Az Egyház véletlenül nem keletkezett, mert véletlenül semmi sem jön létre.. Hát ki gondolta ki az Egyházat? Ember? Aligha, mert ennek az embernek a nevét igen kellene tudnunk! Hát a Szentírás elgondolása? Nem. A Szentírás csak elmondja, hogyan jött létre.

Jézus felmegy a hegyre és egész éjtszaka ott imádkozik. S midőn reggel lejött a hegyről, magához hívá tanítványait és kiválasztott közülük tizenkettőt, akiket apostoloknak nevezett. S a tizenkettő mellé rendelt hetvenkét tanítványt és elküldte őket az örömhírnék terjesztésére, hogy elközelgett a mennyeknek országa. Nem ti választottatok engem, mondja nekik, hanem én választottalak titeket, nem ti gondoltátok ki az én akaratomat, hanem én közlöm azt veletek, nem ti intézkedtetek, hanem én rendelkezem veletek és általatok. Jézus tehát világosan és félreérthetetlenül jelzi, hogy nem emberi elgondolás lesz ez a társaság, nevezzük úgy, ahogyan Ő, *Egyház*, hanem az Ő tulajdona, tehát isteni, jézusi, krisztusi. Nem is hagyja őket egy pillanatra sem kétségben nem emberi elgondolása felől. Prédikációiban minduntalan kitér dédelgetett

gondolatára, az Egyházra és nevezi hálónak, amely jó és rossz halakat fog, hasonlítja gabonaföldhöz, ahol a búza közé konkoly is került, hívja szőlőtőnek, amelynek törzse Ő maga és vesszői a hívek, nyájnak mondja, amelynek Ő a legfőbb pásztora, kis mustármagnak képzei, melyből égigérő fa lesz. A hasonlatok Jézustól valók, Jézus gondolatai, és példázzák az Egyházat. Furcsa szőlővessző, amelyik élni akar a tű nélkül, különös bárány, amelynek nem kell pásztor. Jézus előre gondolt a rossz halakra, a konkolyokra és ezekkel is számolt.

Jó pár éve felfedezte a tudomány, hogy a napnak foltjai vannak, de azért a nap továbbra is csak áldás, erő és élet forrása számunkra. Tudjuk, hogy vannak vak és fénytelen csillagok az égbolton, de azért az éjszakai csillagabrosz ezentúl is szép és gyönyörű lesz. Vihar jöhet a tengerre, piszkot és szennyet görgetnek a hullámok, de azért a tenger csak az ég tiszta tükörképe marad. A pirinkó mustármagról adott példabeszédében pedig Jézus határozott fejlődést ígért Egyházának. A tizenkét apostolban már megvolt a mustármagnyi Egyház! Ne higgyük, hogy valamikor semmiféle egyházi szervezet nem volt, igenis az alapító Jézus Pétert az apostol-kollégium fejévé tette, kivételes hatalommal ruházta fel, a többi alárendelve neki, tehát itt *határozott szervezetet* gondolt Jézus. Tévedés, hogy erőszakosan kaparintották kezükbe a hatalmat, gyakorolták a jogokat. Az egész Szentírás és benne Jézus elgondolása, ellene mond ennek. Persze hogy fejlődött az Egyház, mint minden intézmény, mint emberekből álló társaság, sőt ez a fejlődés mutatja életképességét. Lehetetlen, hogy megmerevedett volna, csak a múmiák nem fejlődnek, csak a holtak változatlanok. Igenis fejlődött az Egyház, amint a társaság, a testület is fejlődik, nőtt és növekedett, amint Jézus is gyermekkori köntösét felcserélte a felnőtt férfi köntösével. Egészen más igazgatása volt az ősegyháznak, mint a mai kiterjedt világegyháznak. De az emberek emberek voltak akkor is, és Jézus szemében a halhatatlan lélek volt a fő és ma is ez a fontos. Fejlődött az Egyház, de Jézus gondolataitól soha nem tért el, kétezer éven át mindig ugyanazt tanította, ugyanazt parancsolta, hitte és ugyanazt cselekedte. Jeruzsálemben éppúgy változtatták át a kenyeret Jézus testévé az apostolok, mint ma az utódaik Amerikában vagy Ausztráliában. Antiochiában vagy Filippiben éppúgy gyakorolta az Egyház a bírói hatalmat a gyónásban, mint ma Budapesten vagy Londonban, a Kolosszabeliek éppúgy jöttek össze, hogy meghallgassák Szent Pál apostol prédikációját, mint a mi falunkban jönnek az istenfélő hívek a templomba a vasárnapi szentmise és szentbeszéd meghallgatására. Ne zavarjon meg tehát bennünket a fejlődés gondolata. Még az *Egyház* szót is Jézus adja az ajkunkra. Nem tudjuk, hogy ezt a szót Jézus előtt használta volna valaki! Ő mondja Péternek, hogy te köszál vagy és reád építem Egyházamat. Tehát ez a szó is Jézus gondolata, kár tőle idegenkedni. Másutt azt mondja, aki

nem hallgat Egyházamra, legyen mint a pogány. Nem kitalálás, a Szentírás áll őrt mellette.

b) Az Egyház egész tervezete is Jézustól való.

Jézus az embereknek megszentelésére, végső eredményben örök üdvösségünkre alapította az Egyházat. Minden ember számára tervezte, mert minden embert akart üdvözíteni. Ő tervezte tehát egyetemesnek, általánosnak, Ő tervezte központi tekintéllyel ellátott testületnek, Ő tervezte egy nagy családi közösségnek, amelynek Ő maga a láthatatlan feje. Jézus tervezte az Egyházat élő, ható és dolgozó szervezetnek, hisz híveinek sohasem mondja, hogy éljetelek úgy, ahogyan nektek tetszik, imádkozzatok és kövessétek tanításomat úgy, ahogyan azt akarjátok, hanem országról beszél Jézus, amelybe beletartoznak követői, az országot pedig vezetni, igazgatni és kormányozni kell.

A közösség megvalósítása is Jézus akarata, hisz azt mondja, ahol ketten vagy hárman összegyűlnek az én nevemben, én ott vagyok. Tehát az egyedülletet, a magánajtatosságot a közösség, a közös istentisztelet után helyezi. Ezért ünnepli a közösségben a húsvétet, a közös asztalnál adja első ízben testét és vérének apostolainak, ami mind hagyományként, sőt Jézus akarataként maradt az első keresztényektől kezdve a mai napig reánk. Jézus tervezte Péterben a pápaságot, az apostoli testületben a püspök és áldozópapi rendet, a tanítványokban a világi apostolokat. Jézus tervezte az Egyházat oly sokszínűnek. Legyen meg benne a szüzesség hófehér lilomától kezdve a színek sokféle változata, a vértanúság véres rózsájáig. Jézus tervezte szentnek és szeplőtelennek, Jézus tervezte kegyelmesnek, kőszál-erősnek, elpusztíthatatlannak és öröknek. Jézus tervezte úgy, hogy egyedül az Egyház legyen az igazság teljes birtokában. Szent Irén azt mondja, hogy az igazságot, amelyet Jézus hozott nekünk a mennyből a mi üdvösségünkre, sehol másutt nem kell keresni, mint a katolikus Egyházban. Jézus tervezetébe az is beletartozott, hogy az emberi gőg és felfuvalkodás rátámadjon az Egyházra gúnnal, rágalommal és alakoskodással. Hamis tanítók a büszke emberi ész minden fegyverét kipróbálták, hogy győzelemre segítsék a hamisságot az igazság ellen, nagyravágyó fejedelmek igyekeztek lealacsonyítani, benne szakadást előidézni. Az Egyház nem ingadozott, hitében meg nem tántorodott, mindig szilárdan ragaszkodott Jézus tervezetéhez és az apostolok tanításához.

Jézus szavai szerint az Egyház erős várhoz hasonlít, melynek fenséges homlokzatáról messzire ragyognak Szent Pál apostol szavai: Az igazság oszlopa és erőssége.

Jézus tervezte ilyennek. Az Egyház mint ilyen hódította meg a világ lángelméit; a boldogságért epedő szívek figyelmét, megnyerte az emberiség tetszését. Egy híres német történetíró

(Gr. Stolberg Frigyes) a protestantizmus téves tanításának felismerése után eljutott az Egyházba s tettének okát nagy tudomány-nal megírt munkában ismertette meg a világgal. Halálos ágyán is áldotta a boldog percet, amelyben őseinek hitére visszatérvén, újra az Egyház ölében talált lelkének megnyugvást. Körülötte álló gyermekeinek, atyai áldásával, az igaz hit és az Egyház iránti hűségét hagyta drága örökségül. Ahogyan Jézus is az Egyházat hagyta ránk szent örökségül. Elképzelhető-e, hogy magunkra hagy bennünket és nem adja kezünkbe ennek az erős várnak tervezetét? Luther volt az Egyház egyik legnagyobb ellensége, a modern eretnekség ősatyja. Melancton volt Luther legbensőbb barátja, segítője és tanácsadója az új téves tanítás elterjesztésében. Melancton édesanyja beteg volt és kérdezte fiát, vajjon megmaradjon-e a régi Egyházban, vagy elfogadja az új hitet? — Csak maradjon, édesanyám, a régi Egyházban, szólt a fiú, mert a mienkében könnyű élni, de a régiben jobb meghalni. — Jobb az erős várban élni, mint kívül csatangolni. Jézus úgy tervezte, hogy bent legyünk és nem úgy, hogy kívül...

c) *Az Egyház Isten ajándéka.*

Alig köszöntjük első sírásunkkal a világot, az Egyház emel dajkáló karjába s a szent keresztség, az újjászületés fürdője által gyermekévé fogad. Egy édesanya gondos figyelmét, önfeláldozó szeretetét ígéri, hogy tőlünk az engedelmes, jó gyermek szeretetét várhassa. A fejlődő életkor hajnalán felavat bennünket a hit bajnokává, hogy ne feledjük az anyát, aki bennünket gyermekeivé fogadott, s védjük azok ellen, akik áldó szeretetét később gyűlölettel viszonyozzák. Van egy régi rege, amely szerint Saturnus a saját gyermekeit falta fel. Mennyi megbérmált van, aki saját édesanyját, az Egyházat kész bármikor felfalni. Micsoda rút viszonzása ez Isten ajándékának. Az Egyház az a pelikán, aki megnyitja kebelét és saját vérével táplálja gyermekét. Az Egyház az élet kenyerét nyújtja számunkra. Ha nincs Egyház, nincs Oltáriszentség, üresek a templomok, nem égnek az örökmécsesek. Nem ehetjük a kenyeret, amelyet ha eszünk, Isten van bennünk és mi Ő benne. Minő ajándék ez! Megbocsát a kulcsok hatalmánál fogva, amelyet Jézustól kapott. Ha nincs Egyház, nincs gyóntatószék, nincs bűnbocsánat, kétségbeejtő lenne az élet.

Az Egyház ott van, amikor szentségi áldást kérünk szerelmünkre, megáldja életünk jövő folytatását, sőt utódainkat előre is. Elkísér a halálos ágyig, ha mindenki elhagyott, Ő nem hagy el, ha mindenki megvetett, Ő szeret, ha mindenki borzalommal fordul el tőlünk, Ő kezébe veszi fáradt fejünket, lezárja haldokló szemünket, felfogja utolsó sóhajunkat és a kibékülés égi malasztjával bocsát bennünket a túlvilági élet útjára. Jézus gondolta el, Ő tervezte ki nekünk ezt a nagy ajándékot.

Mármost milyen néven lehet nevezni azt az örületes gyűlöletet, amellyel napjainkban annyian — éppen az erős vár falain belül — tollal, szóval, tettel, ezt az édesanyát, az Istennek ezt a legszebb ajándékát üldözik, sárral és piszokkal dobálják. Legszentebb intézményeit, amelyek az emberiség boldogulásáért vannak, kinevetik, sőt pellengérre állítják. Elvadult gyermekek, akik anyjuk életére törnek, mint undok kigyók, utálatos nyállal kenik be azt, akinek szeretetet, áldozatot és jóságot köszönhetnek. S a ravasz és álnok dolog: hangoztatják azt, hogy hisznek Istenben, de gyűlölik mindazt, amit az Isten-ember megváltói munkája továbbfolytatására elrendelni jónak látott. Egyházat képzelni papság nélkül, szentségek és törvények nélkül — fából vaskarika.

Jézus Krisztus a vallási társaságnak, amit Ő Egyháznak nevezett, pontosan körülhatárolt szervezeti formát is adott. Ő tudta, hogy Péter meghal, az apostolok meghalnak, elképzelhetetlen tehát, hogy Jézus csak saját korára nézve intézkedett volna Egyházának szervezete felől. Ennyire kérész életű, tisztavirág korú intézmény nem érdemelt volna meg egy Isten-emberi életet és semmiképen sem egyezett volna meg Jézus mindenkit üdvözíteni akaró szándékával, amit Egyházára akart bízni. Mi lesz azokkal, akik utána következnek évezredekken át? Hol találják meg ők az üdvözülés feltételeit, kiktől kapják azokat?

Az emberek meghalnak, de a hivataluk, mint ilyen, nem hal meg. A jegyző, a bíró meghal, de a jegyzőt, a bírót hivatalban az utódja követi. Neki is joga lesz, sőt kötelessége adót szedni, közmunka felől intézkedni, gyűlést összehívni, pecsétet használni, peres ügyben eljárni, hivatalos aktákat aláírni.

Az első apostolok magától Jézustól kapták a hatalmat. Az utolsó vacsorán az áldozatbemutató, később a bűnbocsátás hatalmát, majd elküldi őket, isteni hatalmára hivatkozva kereszteni, bérmálni, prédikálni. Péternek ezenfelül megadta az elsőbbséget, a kulcsok hatalmát. S mindez csak arra a pár évre érvényes, amíg ők élnek? Még egy ember sem gondolkozhatik ennyire rövidlátóan, nem Jézus, az Isten.

Elküldi őket az egész világra, pedig Jézus igen jól tudta, hogy egyik-másik közülük alig jut túl szűk hazája határán, igenis elküldhette tehát őket és törvényes utódaikat az idők legvégső határáig. Megígéri, hogy velük marad. Meddig? Egy-két évtizedig? A halálukig? Nem. Hanem a világ végezetéig. A világ végezetéig pedig, bizonyos határozott szervezeti forma nélkül, képtelen fennmaradni egy társaság.

Az Egyház tanítói hatalma.

Az apostolok Jézustól maguk és utódaik részére hatalmat kaptak,

1. *hogy tanítsanak.* Elmenvén tanítsatok minden nemzetet...

Amint az Atya küldött engem, én is küldelek titeket... Hirdessétek az evangéliumot minden teremtménynek... Jézus érdeke volt, hogy tanítását ne csak hozzáférhetővé tegye apostolai és utódaik által minden hívőnek, hanem hogy tisztán, romlatlanul át is származtassa azt. Erről is gondoskodik. Venni fogjátok erejét a Léleknek és tanúm lesztek... mind a föld végéig. (Ap. csel. 1, 8.)

A tanítói hivatal teljesítésében tehát úgy szerepelnek, mint Jézus küldöttei, meghatalmazottai és megannyi világos jelével rendelkeznek az isteni küldetésnek. Az emberi vélemények változók, Jézus által hirdetett igazságok örökkévalók, az Ő tanítása tehát nem változhatik. Már Szent János apostol panaszkodik a hamis tanítók miatt. De ezeket az Egyház kizárta kebeléből. Kétezer esztendő alatt sok tévtanító volt, a könyvek őrzik neveiket és téves tanaikat, de ők is eltűntek, tanaik is eltűntek és amelyek még nem tűntek el, eltűnnek. Így gondoskodott Jézus tanításának tisztaságáról. Az Egyház mindig tudta, hogy Ő Jézus romlatlan tanításának hiteles örököse, az örök igazságokat Jézus nála tette le.

Minden szószék Jézus tanításának egy szócsöve. Soha rossz szat és bűnt nem hirdettek a papok a szószékről. Akármilyen bűnös, gyarló is a pap, akármilyen a mindennapi életben, ha felmegy a szószékre és olvassa és magyarázza az evangéliumot, éreznünk kell, hogy Jézus küldetésében jár, annak tanúja, aki megígérte tanítása továbbközlőinek a felülről jövő Lélek erejét. Ime, mennyire tévednek, akik fitymálva és gúnyolódva beszélnek papolásról, félő, hogy magának Jézusnak akarata ellen hadakoznak, pedig az Ő Igéje megmarad mindörökké.

A szentségek kiszolgáltatása.

2. Ez a szoros értelemben vett papi hivatal. Jézus szentségeket rendelt, azaz külső, látható és érzékelhető jeleket, amelyek által csalhatatlanul megkapjuk, ígérete alapján, a lehetőséget az örök üdvözülésre, amelyet a bűnbeeséskor elvesztettünk. Jézus a megváltás nagy áldozatával megszerezte nekünk a természetfeletti erőket, a megszentelő malasztot, a velejáró ajándékokat, s ezek megszerzését külső jelekhez kötötte.

Ezek a szentségek. Krisztus csak hét darabot adott belőle a világnak. Ki szolgáltatathatja ki ezeket a szentségeket? Akárki? Lehetetlen! Jézusnak itt is határozott szervezetet kellett adnia Egyházának. Az evangélium elmondja, hogy amikor Jézus a hatalmat adta erre, csak az apostolok voltak jelen. Amikor átadta a hatalmat, hogy kereszteljének, amikor rájuk lehelt, hogy vegyék a Szentlelket s akiknek megbocsátják bűneiket, megbocsátatnak nekik, csak az apostolok voltak jelen és nem a hívők összessége. Amikor áldozópappá szentelte őket s parancsot adott az Ő emlékeztetének megújítására, csak a tizenkettő volt vele és nem a hetvenkét tanítvány. Tehát Jézus akarata, hogy az apostolok, illetve

haláluk után törvényes utódaik szolgáltassák ki az érzékelhető külső jeleket, azaz a szentségeket a híveknek.

Ime, itt is milyen fonák helyzet áll elő, ha valaki megkerülni akarja a Jézustól rendelt törvényes apostol-utódokat és saját maga akarja rendezni ügyeit az Istennél. Jézus nem így gondolta Egyházát! Ő határozott különbséget tesz vezető és vezetettek között, lehetetlen, hogy mindkettőnek egyforma hatalma legyen, hisz akkor nem kellett volna választóvonalat húznia. Szentégeit is rábízta az Egyházra, az Egyház körülvette őket szertartásokkal, rituális előírásokkal, amint értékes képet körülveszünk rámaival...

Az Egyház kormányzói hatalma.

Az apostolok Jézustól maguk és utódaik részére hatalmat kaptak,

3. *hogy kormányozzanak.* Az alárendelt híveket intézkedéseikkel, határozataikkal kormányozzák, vezetik. Köthettek és oldhattak az Úr nevében, akit akartak, felvettek az Egyházba, akit akartak, kizártak, bűjtöket rendelhettek, vigiliákat írtak elő, nyilvános- vagy magán-penitenciákat róttak ki — mi ez más, mint kormányzás? Az apostolok tehát Péter fősege mellett kormányzók voltak. Jézus a kulcsok hatalmát Péterre ruházta, ennek az értelme Jézus korában éppúgy, mint napjainkban: akié a kulcs, azé a hatalom. Péteré tehát a legfőbb kormányzói hatalom, minden hatalommal ő rendelkezik. Amikor Jézus neki adja a nyáj feletti hatalmat, érezteti vele legfőbb kormányzói méltóságát. Te rendelkezel a juhok felett, a kicsinyek és nagyok felett, az egész nyájamat pásztoraival együtt reád bízom.

Jézusnak tehát itt is félreérthetetlen rendelkezése ellen lázadnak azok, akik gögös felfuvalkodottságukban kijelentik, hogy mi felnőtt és okos emberek vagyunk, minket nem lehet *terelgetni*. Jézus határozott így és nem a papság, a papság csak eltérne Jézus akaratától, ha nem úgy tenne, ahogyan tesz.

Nincs tudomásunk, hogy valaki lázadozott volna ez ellen az ősegyházban. Természetesnek, magától értetődőnek tartották, hogy mindenütt az apostolok és azok utódai tanítanak és prédikálnak, keresztesznek, bérmálnak, gyóntatnak, áldoztatnak, szóval szentségeket hoznak létre és osztanak ki, rendelkeznek és kormányoznak. Mindez emberek által történik... Sokszor nagyon is *gyarló*, sőt *bűnös* emberek által!

Emberi elem az Egyházban.

Jézus Krisztus az Egyházat a kegyelmi élet napsugaras tündöklésével ruházta fel, szent és makula nélküli jegyesül választotta, örök életet biztosított neki, a legnagyobb kincsek és értékek hordozójává tette. Életének legnagyobb gondja, féltett aggodalma és szerelme az Egyház testével, amikor vállalja benne a főiséget, a híveket pedig a test tagjainak tekinti. Gondolata szerint az Egy-

ház nem más, mint a folyton közöttünk élő, velünk maradó Krisztus. Sokszor mégis annyira kiütközik, hogy emberek vezetik, emberek tanítanak, szentelnek és kormányoznak, emberek, akik csetlenek és botlanak. Emberek ajkával tanít ma is, mint egykor, emberek kezével emel fel, mint akkor, megszentel és gyógyít, mint régen, mindezt azok útján, akik az Ő nevében és megbízásából ténykednek.

Találhatott volna ki mást is, de Ő *így akarta*. Megtehetette volna, hogy az Egyháznak ebben az *emberi* részében se legyen más, mint szeplőtelenység, természetfelettség, csupa mennyeiség és fényesség. Miért van így?

Jézus Krisztus isteni ereje éppen abban mutatkozik meg fényesen, hogy helyetteseinek, a papoknak vagy éppen püspököknek botrányos élete sem hiúsíthatja meg azt a nagy célt, amit Ő Egyháza által el akart érni. Az evangélium Krisztus tanítása és ígéje marad akkor is, ha hitvány pap ajka hirdeti, Krisztus szentsége szentség marad akkor is, ha önmagáról megfélemedezett, bűnös pap szolgáltatja is ki. Nagy hit kell ehhez, és Jézus bizonyára próbára akarta tenni a hitünket is. Könnyű volt akkor, mondjuk mi, amikor maga Jézus itt járt közöttünk, tanított és csodákat tett. Akkor odaléphettek hozzá az emberek, letérdelhettek eléje a bűnösök, odavihették a betegeket, sőt a hűségeselek kis csapata odaállhatott még a keresztfája köré is... Jézus elment test szerint közülünk, de azt akarta, hogy a minden ember javát célzó isteni munka tovább folytatódjék az idők végéig s ezért rendelt maga helyett olyan embereket, akik vele és általa végzik el azt a munkát, amit Ő kitervelt és jónak látott.

Jézus helyesen számolt az emberi gyöngeséggel, gyarlósággal és fogyatékosággal, Ő akarta, hogy ez se hiányozzék Egyházából, sőt Ő akarta, hogy az *isteni* és *emberi* elem örök küzdelemben álljon egymással.

Kétbalkezes emberek, haszontalan szolgák, hitvány béresek minden hivatásban előfordulnak. Magának az isteni Mesternek közvetlen környezetében, szűkebb társaságában, hogy úgy mondjuk: családjában is akadt egy áruló: Júdás. Jézus tudta ezt és mégis megtúrta a hűtlen apostolt maga mellett, sőt papi hatalommal ruházta fel, saját kezével áldoztatta meg röviddel az öngyilkosság előtt. Amikor András apostol Jézushoz vitte öccsét, Simont, Jézus rátekintett és így szólt: ezután Kéfásnak fogsz hivatni, ami Péternek, azaz kőszálnak értelmeztetik. Pedig Jézus tudta, hogy ez a Kőszál egy masamód cselédleány kérdésére nem is egyszer, hanem háromszor fogja megtagadni Mesterét. Jézus mégis őt szemelte ki az első pápának, a Főnek, saját helytartójának, a kulcsok birtokosának.

Vagy ott van Tamás, a hitetlen. Jézus csak így feddi meg: Tamás, mivel láttál, hittél; boldogok, akik nem látnak és hisznek. Jézus szavai nyomán mondhatjuk, hogy boldogok, akik az Egy-

házban nem látják testi szemükkel Krisztust, de hiszik és tudják, hogy láthatatlanul vezeti és tanítja, kormányozza és megszenteli. Boldogok, akik abban az esendő és rossz papban mégis csak Krisztus követét, az Isten munkatársát, Jézus helyettesét látják és tisztelik. Boldogok, akik a szegényes templomban, az egyszerű deszkabódé-oltárszekrényben, a parányi fehér ostyában Jézust hiszik, tudják, Jézust látják, Jézust imádják. Nagy hit kell ehhez, és ez a nagy hit is hozzátartozik szervesen Jézus gondolatához az Egyházzal.

A pap és a világi az Egyházban.

Egy nagy francia költő (Lamartine) így ír: A pap olyan férfiú, akinek nincs családja, de mégis a falu minden családjáé, akit az élet minden ünnepélyes eseményeihez meghívnak tanúként, tanácsadóként, vagy mint résztvevőt, aki nélkül nincs születés vagy halál a családban. A pap olyan férfiú, akit a gyermekek szeretnek, tisztelnek és félnek, akire a hívő keresztények legbensőbb vallomásaikat s legtitkosabb könnyeiket bízják. A pap az a férfiú, akinek szava az emberek eszéhez és szívéhez szólhat bármikor — isteni hivatásának súlyával és teljes hitének erejével.

Boldogok, akik így gondolkodnak és a papon keresztül Krisztushoz tudnak jutni. Csilében a papot a nép: földön élő Krisztusnak nevezi — és méltán. Pedig ott is vannak gyarló és talán rossz életű papok! S itt, ezen a ponton hárul a hívőre is nagy kötelesség: hozzá kell járulni, hogy a folt és a hiba minél kevesebb legyen az Egyházban és ha van is, minél kevésbbé legyen kiütköző, feltűnő. Jelentős hivatás vár e téren a buzgó és jó világi hívőkre! Nem a hibák kitergetésével, vagy talán hatalmi szóval érhető el a javítani akarás, ehhez nincs joguk és nem is az ő kötelességük, hanem vallásos közreműködéssel, jó példával, becsületes étellel kell azon fáradni, hogy az Egyház arculata mindig szebb, tündöklőbb és fényesebb legyen.

Az Egyház nem a papok dolga, a legkisebb hívőnek is vannak kötelességei az Egyházzal szemben, hisz ki ne akarná az édesanyját boldognak, szépnek, kedvesnek tudni és látni. S minél több jellemes, becsületes és őszintén vallásos ember lesz falunkban, minél több buzgó asszony, tiszta férfiú és leány nő fel községünkben, higgyük, hogy annál nagyobb lesz az Egyház tekintélye, virágzóbb az egyházközség élete, annál jobban megvalósul Jézus szándéka, terve, amikor Egyházat alapított és hagyott drága örökségül nekünk, embereknek.

Jézus nem csodálatos, nem rendkívüli módon akart gondoskodni Egyházának szépségéről, hanem szabadakaratúval rendelkező, tehát vétkezhető emberekre bízta. Jézus isteni előrelátása éppen abban remekel, hogy híveinek, szolgálóinak bűnös szándéka nem semmisítheti meg isteni alkotását, nem tudja tönkre tenni gondolatát és nem képes megakadályozni titokzatos működését az Egyházban.

Ha szegyenletes züllés, a hitélet lanygulása vagy pangása következik be valahol, — ez a papoknak éppúgy bűne, mint a híveknek.

Kik ütnek febet Krisztus gondolatán? „Száz torok, érhang, száz nyelv kellene” (Vergilius), ha elő akarnók sorolni azokat, akik karddal, tollal, nyelvvel vagy éppen gonosz életmód által sebesítik Krisztus tiszta jegyesét. 2000 esztendő történetét kellene sorra vennünk és látnók, hogy az Egyház egész élete nem más, mint az *isteni és emberi* elem örökös küzdelme. Hajmeresztő események zajlottak le; 300 éves vérfürdő, amelybe gonosz császárok akarták belefulladásztani az Egyházat; száz és százféle eretnokség támadt, amely ádáz dühvel tépte Jézus alkotását; kétszínűek, féltudósok támadtak ellene, vallásújítók léptek fel hazugsággal, hamissággal, ferdítéssel, s mindenkivel szövetkeztek, mihelyt arról volt szó, „hogy az Egyházat ostromolni kell” (Tertullian). Gombamódra terjednek a könyvek, újságok által termelt mérgezett nyilak, csak-hogy teljeseadjék: „Ha engem üldöznek, titeket is üldöznek.” (Ján. 15, 20.)

Habár fénylő dicsőségében ragyog az Egyház az idők viharai felett, mint Krisztus legszebb gondolata, tudnunk kell, hogy sokan vannak sorainkban, akik saját édesanyjukat tudva és akarva bántják, s ez a bántalom annál fájóbb, mert nem idegentől, hanem fiaitól ered. Sokan nemcsak tétlenül nézik ezt, hanem elősegítik az ostromot, rossz példájukkal, laza erkölcsükkel, gőgös daccal.

S a szomorúan érdekes az lesz, hogy hiába harcolnak. A nap felé hiába dobálnak sarat, a nap fényes és ragyogó marad, de a sár visszahullik és valakit bepiszkít.

Krisztus gondolatát nem lehet megsemmisíteni, Krisztus tervét nem lehet kijátszani, Isten ajándékát nem lehet büntetlenül visszautasítani.

*

Alig beszéltek valamiről is valaha annyit, mint mostanában az Egyházról. Mennyi mellébeszélés, rosszakarát, mennyi emberi gonoszság hangzik el napról-napra fülünk hallatára. Lesz-e erőnk megvédeni és megmondani az igazságot? ...

*

A pokol kapui sem győzedelmeskednek az Egyház fölött. (Mt. 16, 18.)

Az Egyház olyan, mint a víz; minél jobban nyomják, annál magasabbra szökik. (IX. Pius.)

Könnyebb a Nap világát eloltani, mint az Egyházat eltörölni. (Aranyszájú Szent János.)

Felelős kiadó: *Mihalovics Zsigmond.*

Nyomtatott: Korda R. T. nyomdájában. Budapest, VIII., Csepregy-u. 2. (Felelős: Meininger Ferenc.)